

Můj otec Richard Pražák, hungarista a ugrofinista

Táta se dostal k hungaristice náhodou. Na filozofické fakultě Karlovy univerzity začal studovat češtinu a ruštinu, ale nebavilo ho neustálé memorování ruských říkanek a veršů – proto při první příležitosti přestoupil na maďarštinu. Maďarsko je země na pomezí: ztracená mezi germánskými a slovanskými jazyky, středoevropská, ale s patrným vlivem Balkánu a Osmanské říše, a myslím, že pro mého tátu se Maďarsko stalo oknem do trochu jiného světa a do určité míry i únikem před všedními dny. Jezdil tam často na delší i kratší pobyty, někdy jsme ho v Budapešti navštěvovali a jindy nám vozil dárky, u nás nedostupné a budící obdiv spolužáků – kuličky na provázku, nazývané klik-klak, či později Rubikovu kostku, ale na tu jsem už byla moc velká. Do Maďarska, k Balatonu, jsme jezdili i na rodinné dovolené. Jednou jsme se při návratu zastavili v Ďarmotech u Gyóru (Gyarmat), rodišti Josefa Dobrovského – ale o tom nikdo z místních nic nevěděl, a na českou rodinu, která vystoupila ze zelené škodovky a jejíž hlava se v kavárně maďarsky na Dobrovského vyptávala, se dívali s údivem a podezřívavě.

V sedmdesátých letech táta věnoval velké úsilí, aby na brněnské filozofické fakultě vznikla výuka maďarštiny, ale o tom já moc nevím. Sledovala jsem spíš jeho knižní práce. Například překlady dětských knih Évy Janikovszky *Mně se vždycky musí něco stát* a *Už zase já* a výbor z básní Sándora Petőfiho *Blesky rozhněvané i křídla motýlí* (o těch se doma hodně mluvilo, rodiče si vždycky o své práci rádi povídali) a nejvíc pak výbor z básní Gyuly Juhásze *Hymnus člověka*. Na tom jsem měla možnost spolupracovat. Táta překládal doslovné texty, takzvané podstročnický, a já jsem se je snažila převádět do veršů – a přitom jsem okouzleně pozorovala, jak se můj ustaraný tatínek mění v zábavného společníka a vstřícného a spolehlivého spolupracovníka.

Maďarská cesta přivedla tátu i do Finska. V roce 1964 se mu naskytla unikátní příležitost, odjel téměř na rok do Helsink, aby se naučil druhý ugrofinský jazyk. My jsme s ním jet nemohli a tátovi se prý ve Finsku zpočátku hodně stýskalo. Později tam ale navázal několik celoživotních přátelství – s bohemistou Velim Kolarim či svéráznou učitelkou finštiny Mariou Virolainen, a stejně jako v Maďarsku začal hledat spojnice mezi našimi národy. Psal o cestě Josefa Dobrovského do Finska a Ruska v roce 1792, o Janu Amosovi Komenském a jeho pozorování příbuznosti ugrofinských jazyků, o českých hudebnících – tenoristovi Josefu Navrátilovi a bratrech Hřímálých, violocelistovi Jaromírovi a houslistovi Bohuslavovi –, kteří ve Finsku působili v 19. století...

Na konci osmdesátých let se táta stal členem mezinárodního ugrofinistického komitétu, účastnil se několika ugrofinistických kongresů (v hlavě mi utkvěl ten, který se konal v Syktyvkaru, hlavním městě republiky Komi v tehdejší Sovětské svazu), Finsko několikrát navštívil i v devadesátých letech, kdy jsem tam pracovala na českém velvyslanectví (protože jsem šla v tátových finských stopách, vystudovala jsem finštinu), jedno léto jsme spolu projeli celé Finsko z Helsink až do Rovaniemi... Tátova devadesátá léta byla ale maďarská – od roku 1994 do roku 1998 byl prvním velvyslancem České republiky v Budapešti. A nejenom devadesátá – tátova poslední kniha, velké dílo *Dějiny Uher a Maďarska v datech*, vyšla několik dní před jeho smrtí v září 2010. Jela jsem pro ni do tiskárny a vezla ji tátovi do nemocnice. Měl radost, ale zároveň mi důrazně

kladl na srdce, abych neopomněla poslat recenzní výtisky. Jedním z nejdůležitějších adresátů byl jeho celoživotní přítel, profesor István Fried.

Od roku 2003 lze finštinu studovat v Brně na Ústavu jazykovědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Zasloužili se o to Tomáš Hoskovec, Ondřej Šefčík, David Vaverka, Michal Kovář, Petra Hebedová, v nepatrné míře možná i já. To už je jiný příběh, ale na jeho počátku je jeden patrně nevlídný a větrný říjnový den v dávném roce 1964. Do Helsink připlouvá mladý český vědec, stipendista UNESCO, čeká ho téměř rok v zemi pro nás nevídané svobody a blahobytu, ale jemu se už teď, na lodi, stýská po rodině, která musela zůstat v Brně...

Markéta Hejkalová